

УДК 35.08:378:005.6

DOI <https://doi.org/10.32782/cuj-2025-3-11>**Пантілеєнко Катерина Сергіївна**

аспірантка кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування, викладачка кафедри філології
Дніпровського державного аграрно-економічного університету
ORCID: 0000-0001-6711-8351

**ЕВОЛЮЦІЯ ГЕНДЕРУ У МЕХАНІЗМАХ
ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРАВ РІВНОСТІ**

Актуальність дослідження зумовлюється важливістю аналізу сутності та еволюції терміну «гендер». У статті проаналізовано фактори, що впливають на формування цінностей та стереотипів, та їх взаємодію із соціальними структурами та культурними традиціями, а також проаналізовано законодавчу базу України щодо гендерної рівності про реалізацію питань в українському суспільстві, відповідно до правових норм інших країн, де вже були спроби реалізувати ефективні механізми забезпечення гендерної рівності. Здійснено спробу надати наукову інтерпретацію та спостереження особливостей забезпечення прав і свобод гендерної рівності жінок і чоловіків в Україні, визначено можливі чинники для поліпшення. Авторка стверджує, що вивчення гендерних підходів слід починати з теорії соціального конструювання гендеру, яка обґрунтовується на розрізі біологічного статусу та соціальної категорії належності до статі. У зв'язку з цим не можна остаточно дати відповідь на запитання, чи є поняття гендеру розвитком ідеальних потенцій так званої «культурної статі», чи гендер лише остаточно формує природно дані статеве-вікові особливості людини. Необхідно звернути увагу, що свідчить про статеву та гендерну ідентичність підпорядковуються діалектиці особистісного й загального: загальна ідентичність не забезпечує ціннісно-нормативного змісту, тоді як гендерна ідентичність у своїй загальності формує вікові особливості як один зі своїх об'єктів і як один з елементів системи свого впливу. Можна стверджувати, що гендерна рівність набуває додаткового значення як умова модернізації суспільства та успішного впровадження трансформацій і змін. У статті надається висновок, що гендер та гендерна рівність в Україні використовуватимуться не лише як терміни, а й як норми суспільного життя, поваги та врахування взаємних інтересів. Формули рівного підходу повинні враховувати відмінності між жінками та чоловіками, оскільки в іншому разі вони не забезпечать точного результату.

Ключові слова: державне управління, гендер, гендерна рівність, гендерна культура, гендерна ідентичність, демократія, суспільство, чоловіче, жіноче.

Pantileienko K. S. The evolution of gender in the mechanisms for implementing equality rights

The article analyses the essence and evolution of the term 'gender', analyses the factors that influence the formation of values and stereotypes and their interaction with social structures and cultural traditions. The article analyses the legislative framework of Ukraine on gender equality and the implementation of issues in Ukrainian society in accordance with the consciousness of other countries that have already implemented effective mechanisms for ensuring gender equality. The article attempts to provide a scientific interpretation and observation of the peculiarities of ensuring gender equality of rights and freedoms of women and men in Ukraine, and identifies possible factors for improvement. The author argues that the study of gender approaches should begin with the theory of social construction of gender, which is based on the biological status and social category of gender. In this regard, it is not possible to give a definitive answer to the question whether the concept of gender is the development of the ideal potentials of the so-called 'cultural sex' or whether gender only finally forms the naturally occurring sex and age characteristics of a person. It should be noted that the concepts of sexual and gender identity are subject to the dialectic of the personal and the general: general identity does not provide any value-normative content, while gender identity in its generality creates age-related peculiarities as one of its objects and as one of the elements of its system of influence. It can be argued that gender equality is gaining additional importance as a condition for the modernization of society and the success of transformations and changes. The article concludes that gender and

gender equality in Ukraine will be used not only as terms, but also as a norm of social life, respect and consideration of mutual interests. Formulas for an equal approach should take into account the differences between women and men, because otherwise they will not have an accurate result.

Key words: state administration, gender, gender equality, gender culture, gender identity, democracy, society, male, female.

Вступ. Для розбудови справедливого, демократичного та рівноправного суспільства в Україні імплементація гендерних підходів виступає ключовою саме з боку публічного управління. Таке прагнення – це не просто реформа, а важливий стратегічний та фундаментальний чинник, який впевнено прямує до досягнення успішної інтеграції та національної стійкості у європейському світі. Використання підходів рівності не тільки у правових нормах для збереження норм міжнародних угод, надасть можливість позиціювати гендерну рівність на усіх щаблях як основу для майбутнього процвітання держави та національної безпеки [1].

Досягнення повної гендерної рівності можливе завдяки суттєвому прогресу та високим показникам розвитку суспільства й освіти в Україні, однак виникає низка питань, які перешкоджають цьому процесу та уповільнюють його. Наразі ситуація свідчить, що головним чинником виступає не стільки відсутність законодавчої бази, скільки стрімкий розрив між публічно закріпленими нормами та у можливостях їх ефективної імплементації державними органами та громадянами. Усталеність гендерних стереотипів та упередженість дій продовжують обмежувати можливості як для жінок, так і чоловіків, що має чітке проявлення у професійному розмежуванні, незбалансованій спроможності до участі у прийнятті рішень та невисокій економічній активності жінок порівняно з чоловіками. Така поточна ситуація, значно розкриває взаємозв'язки гендерної політики в освіті та поширює державні стратегії, і окреслює основні перспективи та виклики для подальшого розвитку програм та стратегій державного управління [2].

Поняття гендер, у такому випадку, вкладається в основу гендерної ідентичності, яка сама чинить тиск за статтю і формує ідентичність за допомогою ціннісно-нормативної системи культурного характеру.

Матеріали і методи. Відомі питання гендеру не є новими, проте не втрачають актуальності у колах науковців. Доволі часто запропонована тематика обирається предметом вивчення не тільки серед прихильників рівних прав, також обговорюється на різних наукових платформах, форумах, конференціях та висвітлюється українськими та зарубіжними вченими у фахових виданнях. Дослідженню гендерних питань присвятили свої праці: Грицай І. О. [4], Сиченко В.В. [5], Кімел М. С. [6], Мельник Т.М. [7], Кобелянська Л.С. [8] та інші. Поряд з цим, ряд фактів, пов'язаних з усвідомленням гендерних питань, з огляду на надзвичайні умови розвитку країни, досі не знайшли належного відображення та залишаються недостатньо вивченими. Методологічну основу дослідження складають загальнонаукові методи пізнання, зокрема аналіз, синтез, узагальнення, а також описовий, діалектичний та порівняльний. Теоретичне підґрунтя склали наукові здобутки українських вчених, було з'ясовано наукові позиції щодо важливості гендеру у публічному управлінні.

Метою статті виступає аналіз сутності та еволюції поняття «гендер» та його імплементація у національному механізмі захисту прав і свобод чоловіків і жінок.

Результати. В Україні існують значні виклики, пов'язані з імплементацією наявності чіткої законодавчої бази. Наукові дослідження підкреслюють відсутність чітких правових механізмів та інституційних бар'єрів у подоланні гендерної дискримінації, що залишається нерозв'язаним питанням. Як відомо, такий феномен не є унікальним для України. Міжнародні академічні дослідження описують схожість питань та вирішень, можна визначити як «розрив між теорія-практика», у концептуальному змісті нечіткості та низькому рівні висновків з боку моніторингових систем та оцінок ефективності. Так можна стверджувати, що для досягнення реальних змін та шляхів недо-

статньо лише правових основ, потрібні значна політична воля, належні ресурси та інституційна спроможність [3]. Досить швидкі зміни та трансформації у суспільстві закликають до перегляду відповідних сучасних понять, які впливають на розвиток демократичної країни. Дуже відоме на сьогодні поняття гендеру вже отримало свій розвиток у мові, філософії та багатьох інших науках, заслуговує на свій розвиток у сфері державного та публічного управління.

Термін «гендер» прийшов з англійської мови і означає рід у лінгвістиці (чоловічій, жіночій, середній) або вид у належності до певного класу. Введення цього поняття надало початок виокремлення значення соціального та культурного феномену, а з іншого боку, викликало неоднозначність, дестабільність та деконструювання з політичної сторони. Виникнення соціальної статі спричинило за собою культурні стереотипи, якими вже займається гендерна культура. Вірність існування гендерованого суспільства та гендерних відносин, де невід'ємну, майже регульовальну роль відіграє публічне управління [5].

Поняття «гендер» вважається більш ширшим ніж «стать», адже його визначення містить набагато більший обсяг ознак та певних сталих стереотипів. Якщо «стать» можна обмежувати лише біологічними особливостями, то для визначення поняття «гендер» потрібно враховувати усі можливі ознаки.

Для вживання цих термінів у наукових дослідженнях потрібно чітко визначити, що це не тотожні поняття, хоча можуть виступати як суміжні. Американський сучасний науковець з гендерних питань Майкл С. Кіммел розкриває питання термінів так: «Стать стосується біологічного апарату, чоловічої й жіночої особи, тобто нашої хромосомної, хімічної та анатомічної будови. Гендер пов'язаний зі змістом, що його ми вкладаємо у відповідні відмінності в рамках культури. Стать – це самець і самиця; гендер – це маскуліність і фемінність: чоловічість і жіночість – те, що означає бути чоловіком чи жінкою. Біологічна стать має дуже незначну варіативність, тоді як гендер надзвичайно варіюється» [6]. У своєму дослідженні

науковець пропонує розкривати поняття статі саме через біологічні особливості осіб, водночас розглядаючи гендер з проявами статі чоловічності чи жіночності. Слід зауважити, що така думка видається зваженою, оскільки прояви статі виокремлювані як окремі суб'єктивні ознаки або стереотипи, якими суспільство наділяє чоловіків або жінок, вважаючи це ustalеними для неї.

На думку Т.М. Мельник, експертки з гендерних питань взаємодії держави та громадських організацій, гендер – це система цінностей, яку змодельовало суспільство, і яку підтримують соціальні інститути системи цінностей, норм і характеристик поведінки чоловіків та жінок, стилі життя та способи мислення, ролі та відносини жінок і чоловіків, набуті як особистісні в процесі соціалізації, що насамперед визначається соціальними, політичними, економічними і культурними контекстами життєдіяльності. Отже, фіксується уявлення про жінку та чоловіка залежно від статі. Так поняття «гендеру», як і набір певних характеристик та ознак окремих статей, дуже змістовне, зокрема, якщо брати до уваги розгалуженість напрямів для виокремлення ознак, які становлять зміст поняття гендеру. Основним виступає визначення соціальної ролі з подальшим впливом у різних сферах діяльності у процесі життя та становлення буття [7].

Слід звернути увагу, що є декілька сучасних вчених, які розглядають гендерний підхід у освіті, наприклад В.В. Очкур, розкриває поняття «гендер» як модель, яку організовують у суспільстві, життєдіяльності жінок та чоловіків, вона не уособлена лише сімейними відносинами, сама модель переноситься у суспільство як соціальні відносини, починаючи з дошкільних закладів і вище. Модель взаємовідносин між чоловіками та жінками, яку розглядає науковець, складається не лише з різних характеристик за біологічними ознаками, але й урахуванням дедалі соціальних характеристик суспільства. В.В. Очкур звертає увагу не лише на урахування гендера як моделі, а й у єдності соціальних характеристик для влаштування гендерних основ у суспільстві [8].

Слід зауважити, що не усі дослідники гендеру стверджують, що гендер формується та залежить від соціуму. Наприклад, відомий український науковець В.П. Кравець вказує, що гендер формується більш біологічно ніж соціально. Поведінка у суспільстві повторює або віддзеркалює очікувані стереотипи, сформовані суспільством залежно від її статі. Особистість постійно самостійно створює гендер своїми вчинками. Якщо поняття гендеру наповнюють окремими різними ознаками з соціального життя та взаємодії із соціумом громадян, то визначення В.П. Кравець більше схильна до наявності стереотипів при формуванні поведінки особи та кваліфікації її як належної [9].

У пошуках імплементації гендерних підходів слід звернути увагу на те, що в різні часи суспільство намагалося визначитися та встановити рівність, взагалі незважаючи на стать. Прикладом виступають такі етапи: у античні часи «жінки наділені природою такими самими здібностями, як і чоловіки, але сфери їх діяльності все-таки потрібно розділяти». Тоді вже як наприкінці XVIII – поч. XX ст. – відповідний постає те, що права жінок розширили, особливо у соціально-економічних, політичних та сімейних аспектах. Розпочав змінюватися підхід до розуміння ролі жінок у суспільстві, у боротьбі із злочинністю, спрямований проти жінок, удосконалення та розширення прав жінок, більше залучення до праці та виборів та як повноправного та рівного члена сім'ї, до якого прислухаються з порадами. Вже у 40–80-ті рр. XX ст. спроба на міжнародному рівні порівняти чоловіків і жінок, унаслідок суттєвого розширення соціально-економічних, політичних, освітніх та сімейних прав жінок, виникли ідейно-громадські течії, які намагались порівняти можливості чоловіків і жінок (лібералізм, фемінізм, соціалізм).

Наразі розвиток в отриманні прав рівності жінок і чоловіків відбувається на рівні національно законодавчому, за прикладом європейського досвіду з урахуванням міжнародно-правових норм та міжнародного механізму захисту щодо правил поведінки суб'єктів під міжнародним захистом. Оскільки захисту по-

требують різноманітні сфери життя, то й міжнародно-правові норми знаходять своє призначення через визначення основних напрямків, що згідно з розпорядженнями державного та публічного управління повинні встановлюватися як механізми, які на сьогодні складно реалізувати в межах однієї держави. Стосовно міжнародних організацій як елемента такого механізму, то їх основна роль полягає у відтворенні та забезпеченні захисту та його ефективності.

Різнорманітність міжнародних можливостей дає змогу стверджувати про виконання функцій відповідальності, які захищають свободу рівності чоловіків і жінок через утворення системи дій і вимог. Слід звернути увагу, що національному механізму захисту рівності прав і свобод чоловіків і жінок притаманні й негативні риси: 1) відсутність чіткої послідовності здійснення захисту рівності; 2) невизначена єдина стратегія розвитку механізму захисту рівності. Також існує визначення особливостей забезпечення рівності прав і свобод жінок і чоловіків нормам законодавства України: 1) в Україні встановлено рівноправність, причому без дискримінації за ознаками статі; 2) і чоловіки, і жінки перебувають у рівних можливостях для захисту своїх прав; 3) відсутні обмеження та привілеї за ознакою статі; 4) встановлено рівні умови для реалізації рівних прав жінок і чоловіків; 5) норми державного законодавства мають антидискримінаційний характер, оскільки спрямовані на запобігання та протидію дискримінації [10].

Отже, можна зробити висновок, що у сучасній науці спостерігається відмова від радикалізму та принципів ієрархії. Вони заміщуються прагненням розглянути механізми конституювання та функціонування гендеру у соціокультурних процесах, від аналізу жіночого чинника та констатації чоловічого домінування. Дослідники переходять до аналізу присутності, конструювання та відтворення гендеру в усіх сферах життєдіяльності, в усіх соціальних процесах, до з'ясування його впливу на чоловіків і жінок. Гендер розглядається як варіативна організована модель соціальних відносин між чоловіками та жін-

ками, яка не тільки характеризує особистісне та міжособистісне спілкування, а й визначає відносини в основних інститутах суспільства [9; 12].

Тож, можна стверджувати, що вивчення гендерних підходів слід починати з теорії соціального конструювання гендеру, яка ґрунтується на розрізненні біологічної статі та соціальної категорії належності до статі. Гендер конструюється як відношення нерівності та розглядається як робота суспільства з приписування статі. При цьому відносини між чоловічим і жіночим як соціальними категоріями можуть змінюватися. Деконструкція гендеру являє собою концептуалізацію уявлень про чоловіче і жіноче з метою виявлення в них відносин нерівності [12].

Таким чином, стать виступає біосоціальним феноменом, який можна охарактеризувати як реалізацію громадянина у соціальному просторі своєї біологічної природи, а гендер, у свою чергу, соціокультурним феноменом, що реалізує в соціумі нормативно-ціннісну будову людської свідомості. Звідси випливає висновок, що статевая ідентичність, як форма соціальної ідентичності, детермінована статеве-віковими особливостями людини, тоді як гендерна ідентичність, як форма соціальної ідентичності, детермінована статеве-віковими особливостями людини, тоді як гендерна ідентичність, як форма культурної ідентичності, детермінується соціокультурним досвідом народу, тобто неприродним джерелом. Гендерна ідентичність формує пам'ять і структурує досвід статевої ідентичності, становлячи на майбутнє як мотив і перспектива. Інакше кажучи, досвід взаємодій людини, набутий «під егідою» гендерної ідентичності, відкладається у статевої ідентичності та керує її поведінкою і мисленням, які пов'язані зі статевою самосвідомістю. Можна сказати, що немає «діяча» гендерної ідентичності, яка може бути віднесена до представника будь-якої статі – є «діяч» ідентичності, яка пов'язана з конкретним тілом конкретної статі. У зв'язку з цим не можна остаточно дати відповідь на запитання, чи стає поняття гендеру основою для розвитку нових ідеальних потенцій так

званої «культурної статі», чи гендер лише остаточно формує задані біологічно статеве-вікові особливості людини. Вочевидь, єдине розв'язання цього питання можливе лише з діалектологічного погляду: будь-яка дихотомія культурного (матеріального та ідеального) розв'язується динамікою публічного простору і людиною у процесі міжособистісних взаємодій. Необхідно звернути увагу, що співвідношення статевої та гендерної ідентичності підпорядковується діалектиці особистісного і загального: статевая ідентичність не передбачає будь-якого ціннісно-нормативного змісту, тоді як гендерна ідентичність у своїй загальності створює статево-зрілі особливості як один зі своїх об'єктів, і один з елементів системи свого впливу. Поняття гендер, у такому разі, поєднується до основи гендерної ідентичності, яка сама чинить тиск на стать і статевую ідентичність за допомогою ціннісно-нормативної системи та культурного характеру. Отже, в діахронічному аспекті гендерну ідентичність можна виводити зі статевої ідентичності (як і поняття «гендер» – із поняття «стать»), тоді як у синхронному вимірі вони не просто співіснують як взаємопов'язані, а й виявляють тенденцію до цілковитої самостійності.

Висновки. Наразі розвиток рівності жінок і чоловіків відбувається на рівні національного законодавства, на прикладі європейського досвіду з урахуванням міжнародно-правових норм й міжнародного механізму захисту чоловіків та жінок у встановлених основних правилах поведінки суб'єктів під міжнародним захистом. Захисту потребують різноманітні сфери життя чоловіка та жінки, то й міжнародно-правові норми забезпечують своє призначення через виділення основних напрямків, які необхідно встановити як механізми, але тим самим їх і складно реалізувати в межах однієї держави. Різноманітність міжнародних можливостей дає підґрунтя стверджувати про виконання функцій відповідальності, які захищають чоловіків і жінок через створення системи дій і вимог. Дослідники переходять до аналізу присутності, конструювання та відтворення гендеру в усіх сферах життєдіяльності, в усіх соціальних проце-

сах, до з'ясування його впливу на чоловіків і жінок. Гендер розглядається як варіативно організована модель соціальних відносин між чоловіками та жінками, яка не тільки характе-

ризує особистісний та міжособистісний діалог, а й має на меті, встановлення стабільних відносин в основних публічних інститутах суспільства.

Література

1. Гендерна рівність. Перелік інформаційно-методичних ресурсів з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. URL: <https://mon.gov.ua/tag/henderna-rivnist?&tag=henderna-rivnist>
2. Стройко Т.В., Єремеева А.А. Рівень гендерної рівності в умовах євроінтеграційних прагнень України. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 14. С. 740–744. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/105.pdf
3. Яременко О.І., Намазова Ю.І. Теоретичні підходи до формування гендерної політики у публічному управлінні. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. Вип. 2. С. 70–75. <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.2.11>
4. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. Київ : Хай-Тек Прес, 2018. 470 с.
5. Сиченко В.В. Механізми упровадження засад гендерного інтегрування у публічному управлінні. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. Вип. 32. С. 39–45 URL: <https://pag-journal.iei.od.ua/archives/2022/32-2022/7.pdf>
6. Кімел М. С. Гендероване суспільство: пер. з англ. Майкл С. Кімел. Київ : Сфера, 2003. 490 с.
7. Мельник Т. М., Кобелянська Л. С. 50/50: Сучасне гендерне мислення: словник. Київ : К.І.С., 2005. С. 3–4.
8. Очкур В. В. Гендерна стратегія виховання та гендерний підхід у розвитку дітей дошкільного віку. *Дошкільний навчальний заклад*. 2012. № 4 (64). С. 39.
9. Гендерна педагогіка: навч. посіб./ Кравець В. П. Тернопіль : Джура, 2003. 416 с.
10. Про вдосконалення роботи центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Указ Президента України від 26.07.2005. № 1135/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135/2005#Text>
11. Гендер у термінах, правових актах і практиці перетворень: слов.-довідн. / уклад. Мельник Т.М., Кобелянська Л.С. Київ : Логос, 2020. 240 с.
12. Пантілеєнко К. С. Формування гендерної рівності в державному управлінні. *Державне управління та адміністрування*. 2024. Том 2. №2. С. 44–51. <https://doi.org/10.54891/2786-6998-2024-2-7>

References

1. Henderna rivnist. Perelik informatsiino-metodychnykh resursiv z pytan zabezpechennia rivnykh prav ta mozhlyvostei zhinok i cholovikiv [Gender equality. List of information and methodological resources on ensuring equal rights and opportunities for women and men]. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/tag/henderna-rivnist?&tag=henderna-rivnist> [in Ukrainian].
2. Stroiko, T.V., & Yereimeieva, A.A. (2018). Riven hendernoї rivnosti v umovakh evrointehratsiinykh prahnen Ukrainy [The level of gender equality in the context of Ukraine's European integration aspirations]. *Ekonomika i suspilstvo*, 14, 740–744. Retrieved from: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/105.pdf [in Ukrainian].
3. Yaremenko, O.I., & Namazova, Yu.I. (2022). Teoretychni pidkhody do formuvannia hendernoї polityky u publichnomu upravlinni [Theoretical approaches to the formation of gender policy in public administration]. *Dniprovskyi naukovyi chasopys publichnoho upravlinnia, psykholohii, prava*, 2, 70–75. <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2022.2.11> [in Ukrainian].
4. Hrytsai, I. O. (2018). Mekhanizm zabezpechennia pryntsypu hendernoї rivnosti: teoriia ta praktyka: monohrafiia [The mechanism of ensuring the principle of gender equality: theory and practice]. Kyiv. Khai-Tek Pres. [in Ukrainian].
5. Sychenko, V.V. (2022). Mekhanizmy uprovadzhennia zasad hendernoho intehruvannia u publichnomu upravlinni. [Mechanisms for implementing the principles of gender integration in public administration]. *Publichne upravlinnia i administruvannia v Ukraini*, 32, 39–45. Retrieved from: <https://pag-journal.iei.od.ua/archives/2022/32-2022/7.pdf> [in Ukrainian].
6. Kimmel, M. S. (2003). *Genderovane suspilstvo [Gendered society]*: per. z anhl. Maikl S. Kimmel. Kyiv. Sfera. [in Ukrainian].
7. Melnyk, T. M., & Kobelianska, L. S. (2003). *50/50: Suchasne genderne myslennia [Contemporary gender thinking]*: slovnyk. Kyiv . K.I.S., S. 3-4 [in Ukrainian].

8. Ochkur, V. V. (2012). Genderna stratehiia vykhovannia ta gendernyi pidkhid u rozvytku ditei doshkilnoho viky [Gender strategy of education and gender approach in the development of preschool children]. *Doshkilnyi navchalnyi zaklad*, 4 (64), 3–9 [in Ukrainian].
9. Kravets, V. P. (2003). *Henderna pedahohika [Gender pedagogy]: navch. posib.* Ternopil. Dzhura. [in Ukrainian].
10. Pro vdoskonalennia roboty tsentralnykh ta mistsevykh orhaniv vykonavchoi vlady shchodo zabezpechennia rivnykh prav ta mozhlyvostei zhinok i cholovikiv [About improving the work of central and local executive authorities to ensure equal rights and opportunities for women and men]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 26.07.2005. № 1135/2005 Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135/2005#Text> [in Ukrainian].
11. Melnyk, T.M., & Kobelianska, L.S. (2020). *Hender u terminakh, pravovykh aktakh i praktytsi peretvoren [Gender in terms, legal acts and practices of transformation]: slovnyk-dovidnyk.* Kyiv. Lohos [in Ukrainian].
12. Pantileienko, K. S. (2024). Formuvannia hendernoi rivnosti v derzhavnomu upravlinni [Promoting gender equality in public administration]. *Derzhavne upravlinnia ta administruvannia*. T. 2. №2. S. 44–51. <https://doi.org/10.54891/2786-6998-2024-2-7> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 18.07.2025

Дата прийняття статті: 04.09.2025

Опубліковано: 12.11.2025